

Anna Dagnan-Ginter, Elżbieta Chochorowska, Maciej Pawlikowski, Stefan Skiba

---

Ściejowice, st. 1, gm. Liszki, woj.
krakowskie, AZP 103-55/135

Informator Archeologiczny : badania 25, 9-10

1991

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Strzegowa, st. 1 „Jaskinia Jasna”
gm. Wolbrom, woj. katowickie
AZP 94-54/5

Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi

Badania prowadził dr Krzysztof Cyrek z Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi. Finansowane przez Zespół Jurajskich Parków Krajobrazowych w Dąbrowie Górniczej. Pierwszy (po 40-letniej przerwie) sezon badań. Paleolit górny i neolit.

Badania miały na celu przebadanie nie przekopanego przez L. Sawickiego w l. 1947–1949 fragmentu jaskini, którym był korytarz o dł. 11 m i szer. od 1 do 2,5 m. Już w stropie lessowego namuliska zaobserwowano 2 jamy kulturowe o bogatym inwentarzu.

Pierwsza z nich, o śr. ok. 100 cm i gł. 60 cm, charakteryzowała się ciemnoszarym wypełniskiem oraz kolistym zarysem. Miała ona organiczne ścianki zewnętrzne. W jamie tej znaleziono kilkadziesiąt odpadków krzemianych z różnych faz produkcji siekier czworosiecznych, półwytwór jednej z nich oraz półsurowiec wiórowy. Niemal równie liczne były fragm. ceramiki starszego horyzontu kultury ceramiki sznurowej oraz kości zwierzęce. W inwentarzu tym wyróżniał się trójkątny wisior wapienny z przewierconym otworem, podobnie opracowana zawieszka z płaskiej kości, silnie zużyty rogowy retuszer i kwarcytowy gładzik. Charakterystyczne fragm. w dużym stopniu ornamentowanej ceramiki pozwalają datować jamę na koniec III tysiąclecia p. n. e.

Druga z jam różniła się od wyżej opisanej większymi rozmiarami (do 2,5 m śr. i do 1 m gł.) oraz smolście czarnym wypełniskiem. Wśród inwentarza obok półsurowca krzemianego, kości zwierzęcych i fragm. ceramiki kultury lendzielskiej znaleziono wiórowiec krzemiany, kościane diutko oraz fragm. żuchwy ludzkiej. Z uwagi na znikomą ilość charakterystycznych fragm. ceramiki, trudno o bardziej precyzyjną niż 2 poł. IV tysiąclecia chronologię tego obiektu.

Głębiej w poziomie mrozowo zaburzonego lessu z gruzem wystąpiły kościane, rogowe i krzemienne zabytki paleolityczne. Na wyróżnienie zasługują 3 wiórki tylcowe i tylczak o zagiętym tylcu oraz kości konia i niedźwiedzia ze śladami obróbki. Ciekawym znaleziskiem jest fragm. czaszki jeleniowatego z uciętym i zaostrzonym rogiem oraz z nacięciami na kalocie. Zabytkom tym towarzyszyły rozproszone węgle drzewne, będące prawdopodobnie pozostałością rozmytego paleniska. Typologiczno-stylistyczny charakter wyżej wymienionych zabytków krzemianych sugeruje ich związek z tradycją kultur tylczakowych. Byłoby to zgodne ze stratygrafią wykopu, która pozwala chronologię tego górnopaleolitycznego osadnictwa ustalić na schyłek interpleniglacjału (XXV–XX tys. p. n. e.).

Badania we wnętrzu jaskini zostały zakończone, natomiast należałoby podjąć wykopaliska u podnóża skały, jak również na jej wierzchołku. W obydwu tych miejscach zaobserwowano na powierzchni ziemi znaczne ilości materiałów krzemianych, będących być może pozostałością po neolitycznych pracowniach siekier.

Szuminka, st. 7 i 2, gm. Włodawa, woj. chełmskie patrz środkowa i późna epoka brązu

---

Ściejowice, st. 1
gm. Liszki, woj. krakowskie
AZP 103-55/135

Muzeum Archeologiczne w Krakowie

Badania prowadziły: dr Anna Dagnan-Ginter i mgr Elżbieta Chochołowska (MA). Konsultacja geologiczna doc. dr hab. Maciej Pawlikowski (AGH), gleboznawcza — doc. dr hab. Stefan Skiba (UJ). Finansowane przez Muzeum Archeologiczne oraz Konserwatora Zabytków

Archeologicznych w Krakowie. Badania o charakterze weryfikacyjno-ratowniczym. Trzeci sezon badań. Obozowisko mezolityczne.

Założony wykop (II/91) był kontynuacją wykopów z lat ubiegłych (II/89 i II/90), a zarazem ich poszerzeniem w kierunku północnym, zachodnim i wschodnim. Przebadano dalsze 55 m² stanowiska uzyskując ok. 5000 wyrobów krzemiennych oraz niewielką ilość żle zachowanego materiału ceramicznego, który zalegał w warstwach przypowierzchniowych.

Sytuacja stratygraficzna i planigraficzna zalegania wyrobów nie uległa zmianie — materiał krzemienisty występował głównie w spągu dolnego poziomu glebowego i w obrębie ciemnego piasku zalegającego bezpośrednio pod nim w układzie bezkrzemienicowym.

W inwentarzu krzemiennym znaczącą grupę stanowią narzędzia, licznie reprezentowane przez zbrojniki. Charakter typologiczno-techniczny wyrobów oraz udział poszczególnych grup wyrobów w inwentarzu świadczą o podomowym charakterze stanowiska z możliwością istnienia pracowni przydomowej.

Tanowo, st. 3
gm. Police, woj. szczecińskie
AZP 28-04/3

Muzeum Narodowe w Szczecinie

Badania prowadził dr Tadeusz Galiński. Finansowane przez Muzeum Narodowe w Szczecinie. Szósty sezon badań. Obozowiska paleolityczne, mezolityczne i protoneolityczne typu Ertebølle-Ellerbek.

Stanowisko nr 3 w Tanowie to prawie kilometrowej długości wał morenowy, biegnący wzdłuż krawędzi jeziora atlantyckiego i częściowo wzdłuż koryta rzeczki Gunicy. W sezonie 1991 założone były 2 wykopy: I/85/91 o powierzchni ok. 60 m² i wykop VII/91 o powierzchni ok. 45 m². Odkrytki położone w północno-zachodniej części stanowiska oddalone były od siebie o ok. 50 m w linii prostej.

Wykop I/85/91 — wystąpiły tu 2 krzemienice mezolityczne, wczesnoatlantyckie, związane z kompleksem Düvensee. Materiały krzemienne występowały w warstwie żółtego piasku na gł. 20–60 cm od powierzchni wykopu, w postaci słabo zarysowanych skupień (ok. 120 krzemieni na 1 m²). Wydobyty materiał liczy ok. 5000 zabytków, w tym ponad 300 rdzeni i narzędzi. Wśród tych ostatnich występują formy typowe dla kompleksu Düvensee: drapacze, ryłce, pazury, zbrojniki i nieliczne ciosaki. W grupie zbrojników obecne są tyłczaki Stawinoga, łukowe i pełnołukowe, półtyłczaki Komornica, półtyłczaki trapezowato zdwojone, trójkąty równoramienne, trójkąty nierównoboczne oraz trapezy.

Wykop VII/91 — usytuowany był nie na zboczu jak poprzednie, ale na jego platformie od strony północnej. Natrafiono tutaj na osadnictwo późnomezolityczne, znacznie odbiegające taksonomicznie od skupień położonych w dotychczas badanych wykopach na tym stanowisku. Wydobyty materiał krzemienisty liczący ok. 2000 zabytków, w tym ok. 100 rdzeni i narzędzi, reprezentuje kompleks maglemoski. Wytwórczość krzemieniarska narzędziowa oparta była tu na eksploatacji wąskich, regularnych wiórków zbrojnikowych, odbijanych od regularnych, specjalnych rdzeni jednopiętowych stożkowatych i podstożkowatych. Obok drobnych drapaczy wiórowych, ryłców i skrobaczy wielorakich, a także półtyłczaków wiórowych, występują liczne zbrojniki reprezentowane m.in. przez zbrojniki z retuszowaną podstawą i ostrza Nowy Młyn. Krzemienie występowały w warstwie żółtego piasku na gł. ok. 10–60 cm od powierzchni wykopu, główny poziom ok. 30–40 cm. W układzie poziomym tworzyły skupienie o śr. ok. 6 m. Od strony południowej było ono nieco rozwleczone i przemieszane z materiałami osadnictwa protoneolitycznego, które wystąpiło tu w kilku wyraźnych jamach-soczewkach. Zabytki te wiążą się kulturowo niewątpliwie z osadnictwem odkrytym we wschodniej części tej platformy, ok. 30 cm na południowywschód w wykopie V/89. Zebrano ok. 200 fragm. ceramiki ostrodennej i okrągłodennej oraz trochę krzemieni, wśród których wyróżniają się duże półtyłczaki wiórowe i krótkie trapezy.

Na stanowisku wykonywano liczne odkrytki sondażowe o powierzchni 1 m² każda (ok. 20, także w południowej części wału), oddalone od opisanych wykopów o ponad